

Poznań, 19.11.2019 r.

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

ZN-II.9532.14.2019.1

Pan Paweł Przybył
Przewodniczący Powiatowego
Zespołu ds. Orzekania
o Niepełnosprawności
ul. Kazimierza Wielkiego 7a
63-300 Pleszew

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie art. 6c ust. 5 i 6 w związku z art. 6c ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1172, ze zm.) kontrolerzy w składzie:

- Bartosz Kamiński – Sekretarz Wojewódzkiego Zespołu – kierownik kontroli,
- Dorota Michalska – starszy inspektor wojewódzki,
- Honorata Lewandowska – starszy inspektor wojewódzki,
- Dagmara Błaszczyk-Owczarek – starszy specjalista,
- Monika Misiak – inspektor wojewódzki,
- Stanisław Jarmuda – członek Wojewódzkiego Zespołu – lekarz,
- Józef Solecki – członek Wojewódzkiego Zespołu – doradca zawodowy

przeprowadzili w dniach od 01.10.2019 r. do 31.10.2019 r. kontrolę w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pleszewie na podstawie upoważnienia Wojewody Wielkopolskiego z dnia 23.09.2019 r. nr 328/19, której wyniki zostały zamieszczone w protokole z kontroli.

W związku z powyższym, na podstawie art. 6c ust. 5 i 6 w związku z art. 6c ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Przedmiot kontroli obejmował:

- usytuowanie organizacyjne Powiatowego Zespołu;
- kwalifikacje członków Powiatowego Zespołu;
- warunki organizacyjne i techniczne pomieszczeń Powiatowego Zespołu;
- prawidłowość i jednolitość stosowania przepisów, standardów i procedur postępowania w sprawach dotyczących orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności;
- zgodność orzeczeń z zebranymi dokumentami i przepisami dotyczącymi orzekania o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności.

Kontrolą objęto okres od 01.01.2018 r. do 31.10.2019 r.

W trakcie kontroli zweryfikowano 50 losowo wybranych akt sprawy.

W wyniku przeprowadzonej kontroli działalność Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pleszewie oceniono pozytywnie z zastrzeżeniem następujących nieprawidłowości w zakresie sporządzania ocen przez specjalistów.

Analiza 8 ocen sporządzonych przez psychologa wykazała, że 3 z kontrolowanych ocen psychologicznych nie były spójne z końcową kwalifikacją. Proces orzekania o niepełnosprawności nie dotyczy stanu zdrowia tylko ograniczeń w funkcjonowaniu osoby orzekanej, które skutkują określoną kwalifikacją orzeczniczą.

Kontrola 22 ocen sporządzonych przez pracownika socjalnego wykazała brak poprawności merytorycznej w 10 sporządzanych ocenach. Brak było wewnętrznej spójności z zaproponowanym stopniem niepełnosprawności. Z uwagi na fakt, iż orzekanie o niepełnosprawności nie jest ustaleniem wyłącznie stanu zdrowia osoby orzekanej, należy dołożyć większej staranności w opisie ograniczeń jakich doznaje osoba orzekana w codziennym funkcjonowaniu.

Kontrola 13 ocen sporządzonych przez doradcę zawodowego wykazała, że w większości ocen zapisy są ogólnikowe, bardzo lakoniczne i schematyczne bez indywidualnego podejścia do osób orzekanych. W większości ocen powielane są schematyczne zapisy dotyczące w szczególności informacji o ograniczeniach zawodowych oraz zaleceń dotyczących wymogów stanowiska pracy. W 11 sprawach propozycja stopnia niepełnosprawności nie znajduje uzasadnienia w treści sporządzonej oceny.

W wyniku kontroli przeanalizowano „Oceny pedagogiczne dla potrzeb postępowania o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności osób realizujących obowiązek szkolny”, sporządzone według obowiązującego wzoru, przez pedagogów Powiatowego Zespołu w Pleszewie. Analiza dotyczyła 7 sporządzonych ocen pedagogicznych z czego dwie oceny dotyczyły osób, które ukończyły 16 rok życia. Spośród kontrolowanych ocen, dwie można uznać jako sporządzone poprawnie. Analiza pozostałych wykazała, iż mimo że opierają się na przeprowadzonym wywiadzie, nie charakteryzują się wnikliwością oraz właściwym uzasadnieniem podjętego rozstrzygnięcia orzeczniczego. W ocenach wystąpiły nieprawidłowości dotyczące punktu III określającego przebieg dotychczasowego rozwoju dziecka oraz aktualnych problemów i deficytów rozwojowych. W ocenach pedagodzy skupili się jedynie na problemach zdrowotnych bez określenia przebiegu rozwoju oraz deficytów rozwojowych. Sporządzone oceny są pozbawione wnikliwości, lakoniczne i nie wystarczająco wskazują na ograniczenia wynikające z naruszonej sprawności organizmu, które stanowiłyby podstawę do zakwalifikowania do osób niepełnosprawnych. W ocenach nie zostały wymienione konkretne czynności determinujące konieczność udzielania pomocy (punkt XIII) w przypadkach, w których w rozstrzygnięciu została zaproponowana niepełnosprawność. W jednej ze sporządzonych ocen pedagog określa, iż osoba orzekana wymaga opieki i pomocy, przy jednoczesnym zaproponowaniu kwalifikacji do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, co w obowiązującym procesie orzeczniczym jest niedopuszczalne. Sporządzone oceny pozbawione są wymaganych zakreśleń, dotyczy to głównie punktu XII, XIII i XIV, a zawarte w nich informacje są niepełne, zdawkowe i mało konkretne. Ogólnikowe określenia nie wnoszą istotnych informacji niezbędnych do podjęcia rozstrzygnięcia orzeczniczego. W uzasadnieniach ocen, które dotyczyły ustalenia niepełnosprawności istnieje powielany nieprawidłowy wpis „uwzględniając wiek i płeć osoby orzekanej”. Zgodnie z obowiązującymi kryteriami obowiązującymi w procesie w orzeczniczym taki zapis mógłby być użyty przy orzekaniu o stopniu niepełnosprawności osoby, która ukończyła 16 rok życia. Jedna z kontrolowanych ocen dotyczyła dziecka, które nie realizuje obowiązku szkolnego co w świetle prawa nie jest zgodne z obowiązującymi przepisami orzeczniczymi. Ponadto, w ocenach nie zostały wykorzystane informacje z załączonej do wniosku dokumentacji z Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej. Pedagodzy w sposób mało wnikliwy argumentują w uzasadnieniach proponowane rozstrzygnięcie. W ocenach zawarte są również treści, które są powieleniem z innej oceny, co świadczy o braku indywidualnego podejścia.

Analiza merytoryczna 50 ocen stanu zdrowia, sporządzonych przez lekarzy przewodniczących składów orzekających, załączonych do 50 akt wykazała, że:

- w 4/50 sprawach brak było opisu badania podmiotowego, w 31/50 sprawach opis badania podmiotowego był niewystarczający,
- w 2/50 sprawach opis badania przedmiotowego był niewystarczający,
- w 3/50 sprawach brak było opisu zakresu i rodzaju ograniczeń stwierdzanych u osoby orzekanej, 47/50 sprawach opis zakresu i rodzaju ograniczeń stwierdzanych u osoby orzekanej był niewystarczający,
- w 17/50 sprawach przyznając wskazanie do uzyskania karty parkingowej lekarz nie umieścił na druku „oceny” wyraźnego i jednoznacznego wpisu mówiącego o znacznie ograniczonych możliwościach samodzielnego poruszania się osoby orzekanej,
- w 7/50 sprawach brak było uzasadnienia oceny stanu zdrowia, 32/50 sprawach uzasadnienie oceny stanu zdrowia osoby orzekanej było niewystarczające,
- w 21/50 sprawach sporządzona przez lekarza przewodniczącego składu orzekającego ocena stanu zdrowia osoby orzekanej była we fragmentach nieczytelna,
- w przypadku 10/50 spraw na druku oceny brak było wpisu wskazującego na konieczność sprawowania stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, mimo że w orzeczeniu został przyznany pkt. 7 wskazań, co stanowi naruszenie § 29 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności,
- w przypadku 1 sprawy kwalifikując do stopnia niepełnosprawności i ustalając symbol przyczyny niepełnosprawności: 02-P, w ocenie lekarza przewodniczącego składu orzekającego brak było określenia stopnia nasilenia zaburzeń psychiatrycznych, co stanowi naruszenie § 32 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2018 r. poz. 2027).;
- w przypadku 1 sprawy kwalifikując do stopnia niepełnosprawności i ustalając symbol przyczyny niepełnosprawności 03-L w ocenie lekarza przewodniczącego składu orzekającego brak było wystarczających podstaw do zaliczenia osoby orzekanej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z powodu schorzenia narządu słuchu, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej w związku z § 32 ust. 1 pkt 3 lit. d rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności;
- w przypadku 1 sprawy na podstawie analizy całości akt postępowania orzeczniczego, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentacji medycznej, oceniając całokształt okoliczności związanych ze stanem zdrowia osoby orzekanej na dzień wydania orzeczenia, budzi zastrzeżenie zaliczenie osoby orzekanej do znacznego stopnia niepełnosprawności, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 29 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Ponadto, stwierdzono, że usytuowanie organizacyjno-administracyjne Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pleszewie nie budzi zastrzeżeń.

Baza lokalowa Powiatowego Zespołu, w której odbywają się badania i wywiady spełnia wymogi określone w § 24 i § 25 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2018 r. poz. 2027).

Wszyscy członkowie Powiatowego Zespołu uczestniczący w posiedzeniach składów orzekających w okresie objętym kontrolą posiadali odpowiednie kwalifikacje oraz dokumenty je potwierdzające.

Przewodniczący Powiatowego Zespołu, zgodnie z przepisem § 19 ust. 1 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, wyznaczał skład orzekający, w tym lekarza – przewodniczącego składu.

Zgodnie z przepisem § 33 pkt 2 ww. rozporządzenia dokonywano wstępnej weryfikacji dokumentacji medycznej. Lekarz dokonujący wstępnej weryfikacji dokumentacji określał specjalność przewodniczącego składu orzekającego.

W sytuacji gdy lekarz dokonując wstępnej weryfikacji dokumentacji medycznej złożonej wraz z wnioskiem stwierdził, że jest ona niewystarczająca do wydania orzeczenia, Przewodniczący Powiatowego Zespołu, zgodnie z § 6 ust. 5 ww. rozporządzenia zawiadamiał osobę zainteresowaną odrębnym pismem o konieczności jej uzupełnienia wraz z wyznaczeniem terminu złożenia brakującej dokumentacji, z pouczeniem, że nieuzupełnienie jej w określonym terminie spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

Powiatowy Zespół, zgodnie z przepisem § 7 ust. 3 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, zawiadamiał stronę o terminie rozpatrzenia wniosku nie później niż 7 dni przed dniem jego rozpatrzenia. Zawiadomienia zawierają pouczenie zgodne z przepisem § 7 ust. 6 ww. rozporządzenia, który nakłada na stronę obowiązek usprawiedliwienia swojej nieobecności w ciągu 14 dni od daty posiedzenia składu orzekającego pod rygorem pozostawienia sprawy bez rozpoznania.

Wszystkie sprawy były załatwiane zgodnie z przepisem art. 35 i art. 36 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2096, ze zm.). W przypadku nie załatwienia sprawy w terminie Powiatowy Zespół, zgodnie z art. 36 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego oraz § 19 ust. 3 pkt 3 ww. rozporządzenia, zawiadomił stronę o niezałatwieniu sprawy w terminie i wyznaczał nowy termin do jej załatwienia.

Biorąc pod uwagę oceny zawarte w wystąpieniu pokontrolnym zaleca się co następuje.

1. Oceny psychologiczne winny być dokumentowane w sposób czytelny i wskazywać na fakty udowodnione, zatem muszą być wypełniane w sposób pełny, wyczerpujący i szczegółowy, tak aby w pełni obrazowały funkcjonowanie osób orzekanych uzasadniające ostateczną kwalifikację orzeczniczą.
2. Oceny funkcjonowania społecznego należy sporządzać spójnie merytorycznie, wskazując poziom ograniczeń osoby orzekanej adekwatny do zaproponowanego stopnia niepełnosprawności.
3. Oceny zawodowe sporządzać starannie, unikając ogólnikowości. W treści oceny należy wskazywać konkretne fakty i przesłanki kwalifikujące osobę orzekaną do określonego stopnia niepełnosprawności.
4. Oceny pedagogiczne sporządzać w sposób rzetelny, spójny i wnikliwy, zgodnie z obowiązującymi standardami orzeczniczymi z uwzględnieniem faktów uznanych za istotne w sprawie oraz wykorzystaniem w pełni dostępnych źródeł informacji. Szczególnie należy zwrócić uwagę na prawidłowe uzasadnienie rozstrzygnięcia orzeczniczego w oparciu o zebrany materiał dowodowy i wnikliwą analizę dokonanej oceny, potwierdzającej słuszność podjętej decyzji. Należy zobowiązać pedagogów, aby w wyniku przeprowadzonego postępowania diagnostycznego, dysponując dokładnym i wieloaspektowym opisem przejawów trudności orzekanej osoby w samodzielnym funkcjonowaniu, dokonywali odpowiedniej kwalifikacji ograniczeń i przekładali je na odpowiedni zakres niepełnosprawności.
5. Oceny stanu zdrowia – sporządzane przez lekarza przewodniczącego składu orzekającego – wypełniać w sposób czytelny i pełny w każdym jej punkcie, a w szczególności poprawnie dokumentować stan zdrowia osoby orzekanej w zakresie opisu badania podmiotowego, opisu badania przedmiotowego, opisu zakresu i rodzaju ograniczeń stwierdzanych u osoby orzekanej oraz

wynikającego ze schorzeń opisu naruszenia sprawności organizmu osoby orzekanej. W przypadkach przyznania wskazania do uzyskania karty parkingowej – w ocenie zamieszczać wpis mówiący o znacznie ograniczonych możliwościach samodzielneho poruszania się osoby orzekanej. W przypadkach przyznania pkt. 7 wskazań – zamieszczać wpis mówiący o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Druki ocen wypełniać czytelnie i w każdym przypadku oceny stanu zdrowia – zamieszczać merytoryczne uzasadnienie podjętego rozstrzygnięcia, zawierające w szczególności wskazanie faktów uznanych w sprawie za istotne i udowodnione.

6. Symbole przyczyny niepełnosprawności ustalać zgodnie z przesłankami określonymi w § 32 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, a w szczególności:
 - a. w przypadku ustalenia symbolu przyczyny niepełnosprawności 03-L kwalifikować osoby orzekane z zaburzeniami głosu, mowy i choroby słuchu, w tym: osoby z głuchoniemotą, głuchotą lub obustronnym upośledzeniem słuchu niepoprawiającym się w wystarczającym stopniu po zastosowaniu aparatu słuchowego lub implantu ślimakowego;
 - b. w przypadku ustalenia symbolu przyczyny niepełnosprawności 04-O – kwalifikować osoby orzekane ze schorzeniami narządu wzroku, powodującymi ograniczenie jego sprawności, prowadzące do obniżenia ostrości wzroku w oku lepszym do 0,3 według Snellena po wyrównaniu wady wzroku szklami korekcyjnymi lub ograniczenie pola widzenia do przestrzeni zawartej w granicach 30 stopni.
7. Kwalifikować do określonego stopnia niepełnosprawności zgodnie z ustawowymi kryteriami określonymi w art. 4 ust. 1, 2, 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz zgodnie z § 29, § 30, § 31 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Działając na podstawie § 17 ust. 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, przekazuję niniejsze zalecenia pokontrolne i proszę o przekazanie informacji o sposobie wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia w terminie 30 dni od daty doręczenia niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Z up. Wojewody Wielkopolskiego Beata Winiecka
Przewodnicząca
Wojewódzkiego Zespołu
do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
w Województwie Wielkopolskim